

FOLK OG LAND

Les idag på side 5:
Hitler og hæren

Herr Kristian Skard
Narvæn. 79
Ulsvat-Haugby.

“Fange nr. 4”

Av F. J. P. Veale

Det er en sterkt utbredt oppfatning at når en krigsfange blir dømt til innesperring i fengsel for en eller annen nytteklettet forbrytelse av en krigsforbryterdomstol — sammensatt av personer som hører til hans fiender — så er innesperring av denne art meget forskjellig fra den straff som rammer den person som er dømt for en virkelig forbrytelse av en i behørig former opprettet domstol.

Særlig i de tilfeller da en krigsfange erkjennes å være en person av den høyeste moralske kvalitet og har handlet etter høyere ordre — etter ordre som svarer nøyaktig til

kommende persons motparter av samme rang — føles det slik at en fengselsdom generelt ikke medfører annet enn en nominell innesperring. — Formålet med en rettssak av denne art er jo vesentlig av politisk karakter. Dette formål blir fullstendig tilgodesett ved en høytidelig domsavsigelse og ved at den dømte forsvinner fra offentlighetens øyne bak fengselsmurene. Under forutsetning av at der ikke bli noe offentlig oppstyr av det, vil der ikke skje noen skade om den dømte person — etter å være blitt befordret inn gjennom fengselsporten — like etter får anledning til å spasere ut bakveien på æresord.

Denne bekvemme oppfatning har holdt seg, og det av to grunner. Når først myndighetenes taushet blir godtatt som bevis for at straffen bare var en formsak (etter at den store masse ikke lenger er besatt av blodtørst og hevngjerrighet) blir det antatt at meddelelsen om at fangen hele tiden har fått en anstendig behandling, vil bli mottatt til alminnelig lettelse.

For det annet ble det også generelt følt slik at en form

Mr. F. J. P. Veale, kjent engelsk jurist og fremragende publisist, har overlatt oss nedenstående artikkel til offentliggjørelse i «Folk og Land».

Våre lesere vil sikkert huske den utmerkede artikkel om general Yamashita som Mr. Veale tillot oss å publisere for en tid siden. Videre den utførlige omtale vi leverte av Mr. Veales grundige og oppsiktsvekkende bok «Advance to Barbarism». Denne boken ble først utgitt i England i 1948, men vakte av lett forståelige grunner ikke den oppmerksomhet den fortjente, såpass den ble sterkt rosende omtalt av en hel rekke av Englands fremste menn, som for eks. lord Hankey, general Fuller, Liddell Hart o. a. Boken foreligger nu i sterkt utvidet amerikansk utgave og vil sikkert vekke betydelig oppmerksomhet i USA.

Vi sender Mr. Veale vår beste takk for de artikler han med stor elskverdighet har gitt oss anledning til å offentliggjøre i vårt blad og uttrykker samtidig håpet om at vi også i fremtiden kan regne med artikler fra hans hånd.

Redaksjonen.

for en rettssak som adskilte seg så fantastisk fra en normal rettssak nødvendigvis vil ende med en eller annen uvirkelig, fantastisk dom. — Særlig under Nürnberg-prosessen gjennomtrengte en

Alice-i-Eventyrland-atmosfære rettforhandlingene. — Således ble for eks. fangene offisielt betegnet som «hovedkrigsforbryterne» endog før det var blitt reist tiltale mot dem. «Dommen først, deretter premissene (verdict)», erklærer Kongen i Lewis Car-

rolls klassiske fortelling, og med en slik munter innledning var det vanskelig å forestille seg at avslutningen kunne bli uhyggelig eller redselsfull.

Det er bare litt etter litt at det sanne forhold er kommet for dagens lys. Det er blitt røpet at 238 menn og kvinner, innbefattende to feltmarskalkere og seks generaler, blir holdt innesperret i Werlfengslet av de britiske militære myndigheter, og at de her frister en meget kummerlig tilværelse sammen med 1500 alminnelige forbrytere. Det fortelles at de er iført den samme gulstripete fengsels-

samme måten. Det eneste privilegium de nyter er at de har fått plass i en egen fløy av fengselsbygningen.

Vi behøver ikke her å befatte oss detaljert med deres skjebne. Deres sak er meget grei og enkel. De blir uten videre holdt innesperret av en av seierherrene i kraft av en kongelig bemyndigelse (royal warrant.) De kan når som helst settes på frifot av den ene seierherre som holder dem der, — om nødvendig ved at der undertegnes en ny royal warrant. Det er blitt nødvendig — ja, imperativt nødvendig — at rettferdigheten skjer fyldest i deres tilfelle. Så der er ingen grunn til å tvile på at rettferdighet vil skje. FIAT JUSTITIA, — LA RETTFERDIGHET SKJE!

Tilfellet med de fanger som ble dømt i Nürnberg av den merkverdige forsamling som er kjent under navnet Den Internasjonale Militærdomstol er et helt annet. Denne domstol var jo hverken internasjonal eller militær. Disse fangene blir vilkårlig holdt innesperret av fire stormakter som etter straffedommen er blitt enige om å være uenige om alt mellom himmel og

Sankt Olavskorsets ros

Der pyntes fremdeles på krigens samarbeidsmenn

Den 17. mai 1939 sang hele Norge, at vi heller brenner landet enn hjelper fienden.

Den 17. mai 1940 hadde Nevnden for Industri og Omsetning møte. Norge var ennå i krig. Det var et viktig møte, for her gjaldt det å bestemme myndighetenes stilling til offentlige arbeider. Derfor var Administrasjonsrådet, Veivesenet, jernbanene, havnevesenet, Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet representert ved sine toppfigurer.

Arbeidernes egen Volan erklærte at reparasjoner av krigsskader måtte settes i gang.

Det som hendte nede på Fredrikshald ble ikke nevnt. — Derimot uttalte Nevndens energiske og dyktige medlem, direktør Conrad Wilhelm Eger:

«Spørsmålet er derfor i hvilken utstrekning Nevnden skal ha med offentlige anlegg å gjøre. På alle felter kommer man inn på offentlige arbeider, vi må klart og

Vi fremla i sin tid vårt program for de tyske myndigheter. De ble begeistret for det. Det ville derfor være pinlig, hvis man fra tysk side skal kunne si at intet blir gjort av oss. Ville derfor gjerne ha dette spørsmål drøftet om hvordan dette skal ordnes, koordineres o.s.v. for snarest å få fart i tingene.»

Eger kom her i skade for å få ført til protokolls en servilitet overfor fienden, som han delte med medlemmene av Nevnden og Administrasjonsrådet i sin alminnelighet.

Serviliteten var så stor, og kritikken fra private og ikke minst fra Stortinget har vært så skarp, at plaster har vært nødvendig.

Eger ble i mars 47 R. I av Olafsplasteret, og nu er han nettopp blitt Kommandør — for fortjenester av industrien.

Direktør Gunnar Schjelderup er også nylig blitt kommandør.

Grosserer Carl Boyesen ble i juni 46 R. I for fortjenstfull utførelse av offentlig verv.

Høyesterettsadv. Sunde ble i 52 kommandør for samme slags fortjenester.

Dermed er ikke mindre enn 3 av Nevndens fortjenstfulle blitt kommandører, den fjerde ridder, men det 5te og siste medlem, Volan, har intet fått og har kanskje ikke villet være med på komedien?

Det later til, at alt arbeide i egen interesse i industrien her i landet lettest fører til offentlig utmerkelse. Bønder, hvis arbeide i egen interesse er like samfunnsnyttig, synes ikke å trenge plasteret.

jord. Ingen ting er derfor mere usannsynlig enn at de skulle bli enige om å jenke på denne avtalen om fangene, så der oppstår et forskjellig syn på en sak som ikke gjelder noe annet enn et spørsmål om rettferdighet.

En av de syv «hovedkrigsforbrytere» som oppholder seg i Spandau-fengslet, kjennes offisielt under betegnelsen «Fange nr. 4». På ryggen av den grove, gråbrune fengselsjakken hans er der påtrykt et

Forts. side 8

FOLK og LAND

Ansv. utgiver og redaktør

Finn Brun Knudsen

Telefon 55 76 56.

Ekspedisjon: Kierschowsgt. 5, Oslo — Tlf. 37 76 96

Avisen

Fra nå av og til utgangen av august vil Folk og Land komme ut hver 14de dag. Årsaken er ferier og vanskeligheter med trykkingen i ferietiden.

Abonentene vil ikke tape noe på det. Etter den kontingent som er fastlagt er vi forpliktet til å levere 40 nummer pr. år fritt tilsendt i posten. I fjor leverte vi 42 nummer, og vi kan love minst det samme i år.

Andre blader praktiserer ofte å dobbelnummere enkelte nummer når utgivelsen blir uregelmessig, men vi finner at det er mere redelig å nummerere fortløpende og ikke kamufflere uregelmessigheter.

I samme forbindelse vil vi også anmode våre venner om å ta et løft for å skaffe oss flere faste abonnenter. Vår økonomi er ikke god. Vi må drive avisen billig for å klare brasene, og en billig avis kan vanskelig bli god. — Og det er en god avis vi ønsker å utgi.

I april og mai har vi sendt ut en rundskrivelse til en del av våre venner med anmodning om å gå inn for større utbredelse. Vi oppfordrer alle

disse til å gjøre hva gjøres kan. Det er ikke så meget som skal til av hver enkelt for at det skal bli resultater.

«Friheten», kommunistenes hovedorgan i Norge får, foruten abonnementsinntekten, hver måned over tyve tusen kroner i tilskudd fra sine lesere og sympatisører for å greie seg økonomisk. — Nå vil vi ikke ha tilskudd — vi vil heller ha flere abonnenter — og vi mener at det ikke skulle være noen sak for våre meningsfeller å sikre avisens utgivelse ved å tegne seg som abonnent. Vi må da kunne vise så pass samfølelse at vi går inn for den eneste avis som hevder «de utstøttes» meninger.

Vi vil i tiden fremover kunne love leserne en mengde godt stoff. Bl. a. vil vi nevne at det arbeides med en fortløpende historisk fremstilling av krigens hendelsesforløp, og kan allerede nå si at den vil bli meget interessant. Vi vil her samle alle faktiske ting og begivenheter og kommentere dem med tidstypiske glimt fra dagliglivet.

Sommeren er kommet for alvor og feriene er i full gang. Vi ønsker våre lesere en god og helsebringende sommer.

Fru Ragnhild Wiesener's opprop

som vi trykket i forrige nummer av Folk og Land, har vakt stor oppmerksomhet, og vi har funnet det riktig å trykke artikkelen i særtrykk, ikke minst fordi det også var en ombrekkingsfeil i 2. og 3. spalte.

De av våre lesere som vil sende artikkelen til folk som

menes å ha interesse av å lese denne gjennomgåelsen av etterkrigsoppgjøret kan skrive til oss og be om det antall som trenges. Vennligst send med returporto.

Vår adresse er: Folk og Lands ekspedisjon, Kierschowsgt. 5, Oslo.

Hambro - Kjøs

Høyrefolket puster lettet. Hambro nektet gjenvalg som partiformann ved Høyres Landsmøte etter å ha vært formann fra 1926 til 1934 og fra 1945 til nå.

Merkelig nok ble ingen av kronprinsene, Lindebrække og Lyng, valgt, men stortingsmann, oberst Kjøs. Han er formann i Stortingets militærkomite, har samme politiske innstilling som Hambro og betyr så vidt vi kan forstå ingen fornyelse for partiet.

Advarsel!

Blant de mange svindlere som forsøker å utnytte situasjonen til egen personlig fordel, og som med mer eller mindre hell hjemsøker våre meningsfeller rundt om i landet, er det i det siste dukket opp en ny kategori plattenslagere som «gjør det» i den såkalte «svenske-innstilling». De reiser omkring og utgir seg for spesielt orienterte og tinger forskuddsbetaling.

Disse «handelsreisende» er uten unntak svindlere, og vi må på det alvorligste advare mot dem. De har ingen viten og ingen myndighet, er bare simple bedragere.

Det er ellers grunn til å advare våre folk mot å gi i blinde. Krev i hvert enkelt tilfelle skriftlig legitimasjon fra Forbundet. La ikke svindlere trekke idealistisk offervilje ned i sølen.

Forb. sekr.

Innsamlingen til blind frontkjemper

Vi kvitterer i dag for ytterligere innkomne bidrag og takker giverne for godt hjertelag:

A. B. kr. 10.—, frontkj. Ø. Windingland, Brooklyn 75.—, Lars Skahjem, Buenos Aires 75.—, K. K. 25.—, O. Asp-haug, Berkåk 25.—, R. L. & E. H. 25.—, Falnes fra Statene 5 dollar, familien Therese Falnes, Skudeneshavn 50.— 1 radioapparat fra Sør-Trøndelag.

Takk

Hjertelig takk for all deltagelse og oppmerksomhet ved min manns sykdom og bi-settelse.

Astrid Berge.

Ottar Huuse:

Misbruk av statsmakt

Det ligger i menneskenaturen at når en mann eller kvinne har uinnskrenket myndighet over medmennesker, har han eller hun lett for å misbruke myndigheten, dette gjelder i stort og i smått. Det var også tilfelle i stater hvor all statsmakt, altså den lovgivende, utøvende og dømmende myndighet, var samlet på en hånd, den eneveldige konge. Denne ble ofte fristet til å begå urett mot undersåtter som ikke falt i hans smak, idet han ikke kunne trekkes til ansvar for det. Historien har nok av eksempler på det. De forurettede ble da rettsløse, fordi de ikke hadde noen myndighet å klage til.

For å råde bot på dette har da moderne demokratiske stater innført maktforde-

lingssystemet, således som bekjent også her i landet ved grunnloven av 1814. Den lovgivende makt er hos stortinget, den utøvende hos Kongen i statsråd, og den dømmende makt hos domstolene, særlig høyesterett. Dersom en av disse statsmakter begår urett mot undersåtter her i landet, kan disse klage til de andre statsmakter. Særlig er domstolene betrodd en stor myndighet for så vidt som de kan avgjøre om lover og andre beslutninger av de andre statsmakter er gyldige, således om de strider mot grunnloven. Domstolene har m. a. o. kontrollerende myndighet over både Kongen i statsråd og Stortinget — naturligvis etter saksanlegg.

Dersom nå alle tre statsmakter slår seg sammen om å begå urett mot noen av statens undersåtter, hvorledes går det da med rettssikkerheten? Ja, da er den ikke bedre enn under eneveldet, da all statsmakt var samlet på en hånd: de forurettede har ingen statsmakt å rette sine klager til — de er rettsløse. Dette kan betegnes som en rettslig atavisme, et tilbakefall til en mere primitiv rettstilstand. Maktfordelings-systemet strekker altså ikke til i et slikt tilfelle.

Det er nå under oppseiling avslutning av traktat mellom siviliserte stater om beskyttelsen av de såkalte menneskerettigheter mot krenkelser fra hjemstatens side. Enhver undersått i en stat skal få adgang til å klage til en internasjonal domstol over hjemstatens krenkelser av hans menneskerettigheter. Flere steder har etter forlydende allerede underskrevet en sådan traktat, men ikke Norge — av gode grunner. Norge vil nok gå med på å anerkjenne menneskerettighetene — på papiret, men vil ikke gi de krenkede undersåtter klagerett til en internasjonal domstol. Å nei, statsmaktene her i landet har så mange krenkelser av menneskerettighetene på grunn av landssvikoppgjøret, at de ikke tør ha noen objektiv bedømmelse av det ved en internasjonal domstol. Også dette viser at det er noe forlorent ved kulturen i landet Norge.

Arnulf Øverland:

Tyskland - Europas håp!

Lübeck: Arnulf Øverland kastet seg hødestups inn i verdenspolitikken da han talte på det nordiske møtet den 3. juni. Under tittelen «Vesteuropa er ikke annet enn et sivilisasjonens brohode»

minnet han om at Danmark og Norge, som begge er militært maktesløse, er gått med i Atlantpakten. Men et spørsmål står ubesvart: Hvam skal beskytte oss? Amerika ligger langt borte, engleskmennene trenger tid på seg og i løpet av en måned kan sovjet sette opp 400 divisjoner. Imot disse kan vekstmaktene bare stille opp 40 à 50 divisjoner, og europahæren står fremdeles på papiret.

Om franskmennene skal vi ikke snakke, sa Øverland, franskmennene kan ikke hjelpe noen i dag, — ikke en gang seg selv.

Ingen andre enn tyskerne kan hjelpe Europa. Uten et sterkt Tyskland er Europa prisgitt Sovjetunionen! Med denne dagspolitiske fanfare sprenget Arnulf Øverland rammen for det nordiske møtet i Lübeck, som ellers gikk helt i historieviten-skapelig retning.

Neste utgave av Folk og Land kommer 26. juni

PER PEPP:

Diktatorisk og demokratisk forutsigelse og forutseenhet . . .

De fleste praktikanter i den gren av menneskelig ånds-
virksomhet som heter forutsigelser, har det ikke lett. De grå
hår kommer slett ikke bare med alderen, — de kan like
gjerne innfinne seg som følge av mislykte forsøk i ovennevnte
kunstgren. En «gren» forresten hvor grundig viten er like
fornøden som kunsten, ja selve forutsetningen for denne. —
Som en svensk «gumma» uttrykte det i en annen forbindeles:
— Dette är inte bara konst, utan det är vetenskap, sade
gumman, släckte ljuset med baken.

Etter denne lett spøkefulle innledning avlegger jeg med
leserne et besøk hos «diktator» Franco. Da den siste krigen
hadde vart et par år, begynte el Caudillo å bli engstelig for
utviklingen i Europa og dermed for Europas fremtidige skjeb-
ne. Ja, han ble endog så engstelig på grunn av det han trodde
å se nærme seg, at han den 21. februar 1943 rettet en note
til den britiske gesandt i Madrid, sir Samuel Hoare, senere
lord Templewood. I denne noten sto der bl. a.

«Hvis der ikke inntreer en avgjørende forandring i
krigens gang, kommer de russiske armeer til å rykke
langt inn i Tyskland. Vil ikke en slik begivenhet — hvis
den inntreffer — i overordentlig høy grad true Europa
og England? Et kommunistisk Tyskland vil overlata
Russland sine militære hemmeligheter og sin krigsin-
dustri. Tyske teknikere og spesialister ville sette Russ-
land i stand til å skape et kjemperike fra Atlanterha-
vet til Stillehavet.

Jeg spør meg selv: fins der i Mellom-Europa, i dette
miskmask av uenige raser og nasjoner, tappet for blod
og utarmet av krigen, en makt som er i stand til å stan-
se Stalins aggressive bestrebelse? Nei, der finnes in-
gen. Vi kan være forvisset om at alle disse land før
eller senere vil komme under kommunismens herredømme.
Vi betrakter derfor situasjonen som overordentlig
alvorlig og ber det engelske folk tenke grundig over si-
tuasjonen. Skulle Russland få tillatelse til å besette
Tyskland, vil ingen være i stand til å stanse Sovjets vi-
dere fremtreden.

Hvis Tyskland ikke eksisterte, måtte vi skape et
Tyskland. Å tro at dets plass ville kunne inntas av en
føderasjon av lettere, polakker, tsjekkere og rumener,
er en latterlig tanke. Et sådant forbund av stater ville
hurtig komme under russisk herredømme.»

Dette var altså hva Caudillo Franco mente å kunne forut-
se, og forutsi på det angitte tidspunkt — februar 1943. —
Helt kan altså forutsigelsen ikke sies å være gått i
oppfyllelse, men sannelig er det ikke meget om å gjøre. Und
was noch nicht ist, kan werden . . .

Hva hadde nu den «demokratiske» Sir Samuel Hoare
(alias lord Templewood) å si til den angstfylte diktators for-
utanelser og betingede forutsigelser? Jo, Hans Majestets
høye minister i Madrid (og tidligere høy Secret Service-funk-
sjonær) kunne glede den spanske statssjef med bl. a. føl-
gende:

«Jeg kan ikke akseptere den teori at Russland et-
ter krigen vil komme til å bli noen trusel mot Europa.
Likeledes tilbakeviser jeg den tanke at Russland etter
krigens avslutning vil gå i gang med en politisk kam-
panje mot Europa . . . De er av den oppfatning at kom-
munismen utgjør den største fare for vårt kontinent,
og at en russisk seier vil hjelpe kommunismen til her-
redømmet over hele Europa. Vår oppfatning er en
ganske annen. Kan etter denne krigen en enkelt na-
sjon — stående ganske alene — beherske Europa? —

Wilhelm Rasmussen 75 år

Eidsvollsmonumentets ska-
per, professor Wilhelm Ras-
mussen fyller 75 år den 15.
juni. I anledning av dagen
blir der utgitt en mappe med
bilder fra hans rikholdige og
vidtfaavnende produksjon.

Wilhelm Rasmussen har
sin skaperevne og skaper-
trang ubeskåret i behold, og
for tiden modellerer han en
byste av Eidsvollsmannen
Nils Aall, som skal reises ved
hovedinngangen på Ulefoss.
Dessuten skal monumentet
over Nansens venn og med-
arbeider Hjalmar Johansen
være ferdig til Skiens byjubi-
leum i 1958.

Utallige er de byster av
kjente menn som er kommet

Russland vil bli opptatt med gjenoppbyggingen og vil bli
henvist til hjelp fra De Forente Stater og Storbritan-
nia. Russland inntar ingen ledende plass i kampen for
seiren. De militære anstrengelser er ens for alle, og sei-
ren vil de Allierte oppnå i fellesskap. Når krigen er
slutt, vil store amerikanske og britiske armeer besette
kontinentet. De kommer til å bestå av førsteklasses
soldater, — ikke være hårdt medtatt og utmattet som
russerne.

Jeg våger å forutsi at englenderne vil komme til å
bli den sterkeste militærmakt på kontinentet, og den
britiske innflytelse i Europa vil da bli like sterk som i
tiden etter Napoleons fall. Støttet av vår militære makt
vil vår innflytelse komme til å merkes over hele Eu-
ropa, og vil komme til å delta i Europas oppbygging.»

Dette var ordene til de to europeiske forutsigere, — den
ene en diktatorisk, den andre en demokratisk, i hvert fall
i navnet. Da Per Pepp er en forsiktig og beskjeden herre, tør
han ikke forutsi noe om eventuelle leseres mening om de to
forutsigelses. — leserne får selv utdele premien til den som
de mener leder i det «profetiske» kappløp.

En kort pigresjon: I 1930 utga Sir Samuel Hoare en bok
om sin Secret Service-misjon til Russland 1916/17. Boken
heter «The Fourth Seal». Her forteller han meget åpenhjer-
tig om hvordan admiral Koltshak (og dermed det nasjonale
Russland) ble forrådt av sine tidligere allierte. Sir Samuel
skriver om dette: «Med noen av sine tropper og med en gull-
beholdning på 400 millioner rubler satt admiral K. fast på
en jernbanestasjon øst for Irkutsk. Hans stilling var kritisk,
og den ble forsvilt på grunn av andres svakhet og tåpelig-
het. Det som derpå fulgte undersøker man helst ikke altfor
nøye, for en alliert offiser — selv om det ikke var en britisk
— utleverte ham og gullbeholdningen til tsjekkerne, og disse
utleverte ham igjen til bolsjevikerne. Den tragiske slutt
kunne da ikke unngås.»

Nei det er meget i historien «man helst ikke under-
søker altfor nøye», — vår tause «venn» Ruge kunne nok
yte et vektig bidrag her. Kan Sir Samuel Hoare (alias
lord Templewood) frivillig og offentlig fortelle en luft-
rensende «sladderhistorie», skulle en kommanderende
general kunne gjøre det samme. Hemmeligholdelse av
viktige kjensgjerninger er åndelig brønnforgiftning . . .

PER PEPP.

Det russiske folk har gjennom
all sin historie vært undergitt
despoti, og den store masse be-
sto ved revolusjonens utbrudd av
analfabeter. *

Tyskland er et av verdens høye-
ste kulturland — det tyske folk
har en viten, et kunnskapsforråd,
en originalitet, en arbeidssomhet,
en organisasjonsevne, en selvdi-
siplin som er noe henimot ene-
stående.
(Ronald Fangen i sin bok «Da-
gen og veien» — 1934).

*

«Hvorledes kan en bare et øye-
blikk tro at bolsjevismen har gitt
avkall på verdensrevolusjonen i
det øyeblikk den har alle kort på
hånden? Lenins spådommer sy-
nes å gå i oppfyllelse. Den røde
arme er seierrik. Den for borger-
krig nødvendige tilstand er mo-
den, som Lenin uttrykte det, dvs.

fra kunstnerens hånd, og tal-
let stiger stadig.

Vi ønsker professor Ras-
mussen mange skapende år
fremover og ønsker ham til
lykke med dagen.

elendighet og hungersnød er over
alt til stede.»

(«Journal de Geneve», 9. fe-
bruar 1943).

*

Før kommunistenes maktover-
tagelse i Tsjekkoslovakia talte en
kommunistfunksjonær til arbei-
derne og sa: «Kamerater, nå skal
vi lage revolusjon, og etterpå skal
arbeidsfolket kunne spise jord-
bær og fløte.»

«Ja, men jeg liker ikke jord-
bær og fløte», svarte en av ar-
beiderne.

«Kamerat,» svarte funksjonæ-
ren truende, «vi skal lage revo-
lusjon, og etterpå skal du gan-
ske enkelt bli tvunget til å spise
jordbær og fløte.»

Med hver post mottar vi man-
ge brev fra våre lesere og me-
ningsfeller. Alle gir til kjenne
sin tilfredshet med å ha en
avis som de kan kalle sin
egen.

For oss som arbeider med avi-
sen er dette en oppmuntring
som stimulerer til videre ar-
beide. — men stimulans er
dessverre ikke nok. Vi trenger
noe mere — og det er flere
abonnenter.

Vi fører vår kamp med små
midler. Vi har ikke subsidier
fra store organisasjoner eller
fra næringslivet. Vi har ikke
store annonseinntekter som
de fleste andre aviser har. Vi
er henvist til abonnements-
inntekten og innretter oss
deretter. Vi mener at det i
dag ikke finnes en avis som
utgis så billig som Folk og
Land.

Men det er ikke noe mål å gi
ut en billig avis. Målet må
være å gi ut en god avis. —
Og til det trengs det penger,
og penger betyr for oss flere
abonnenter.

Vi akter å fortsette kampen
for frihet og rettferdighet, vi
akter å fortsette kampen mot
bolsjevismen. I denne kamp
må alle krefter settes inn.

Vær med på å skaffe avisen
større utbredelse, det gir stør-
re slagkraft og avisens betyd-
ning vil øke.

Men vi trenger flere abbonen-
ter for å arbeide videre. Gjør
en innsats — skaff flere be-
talende lesere — så skal vi ar-
beide og gjøre hva vi kan for
å gjøre avisen bedre og be-
dre.

FOLK OG LAND.

Alexander Lange :

DØDE MENN sladrer ikke

Englands og U.S.A.s behov for folkerettsstridig undergrunnsbevegelse og kriminalitet mot okkupasjonsmakten Tyskland i den annen verdenskrig har skapt en skjebnesvanger skole...

Verdens Gang befatter seg adskillig med okkupasjonsmentaliteten i Danmark for tiden. I ly av den illegale motstandsbevegelse myrdet man jo og stjal ganske friskt, — disse forhold har forisatt den dag i dag i København.

Politiet har forholdsvis valent arbeidet med seks nylige uopplarte mord — uten resultat. Mordene er dessuten «innringet» av en rekke mystiske dødsfall. Men man aner Edderkoppers lange tråder opp i «beaumonden» (eller ned fra?) som en av grunnene til politiets rasjonerte virkelyst, rent bortsett fra slike sakers vanskelighet.

Journalist Anders P. Nørgaard i «Socialdemokraten» trevlet til politiets store ergrelse den beryktede Edderkoppbanden opp. Det reistes kriminell siktelse mot 285 personer, hvorav 90 ble dømt. Naturlig nok kom han også inn på dobbeltmordet i Peter Bangsvej 1 i 1948 — dette århundres største kriminalgate. Han påviste — skriver Verdens Gang — hvordan politiet i ett konkret tilfelle hadde gått som katten rundt den varme grøten.

Slik varm-grøt-vandring kjenner vi også fra Norge! I Danmark mangler det ikke på arbeid med visse saker. For å unngå de brennende punkter kan man jo «avhøre» store mengder av befolkningen. I Edderkopp-saken ble avhørt 22 000. — Politidoktoren uttalte i retten at de største sensasjonene gjensto.

Nørgaards arbeid kan notere en ny seir over bøynen: Justisminister Hæckerup har nylig måttet nedsette en kommisjon for å granske saken på nytt. Dette resultat vil også medføre ure i visse kretser her hjemme...

Den drepte Jacobsen var kontorsjef og førte tilsynelatende et stille, borgerlig liv, uten økonomiske bekymrin-

ger. Det antas som sikkert at han under okkupasjonen gjorde undergrunnen mange tjenester, men det antydes også at han har vært kontaktmann for en av tyskerne — etter sigende fra jøssinghold — viktigste agenter — en viss grosserer Carl Mogensen, som også inntok en viktig post i motstandsbevegelsen...

Hvor mange personer av denne type lever, dekorert og uoppdaget på Norges «nasjonale gressganger»? — Hvor mange selvmord i «beaumonden» ville vi oppleve, hvis herskapene ble virkelig etterforsket? Og hvor meget ville etterforskerens liv være verd?

Over ekteparet Jacobsens døde legemer var anbragt en spaserstokk i samme stilling — skal vi si en rituell stilling?

Bortsett fra mystiske dødsfall (og selvmord), NB i Danmark, i Norge er jo alle selvmord tabu, unntagen den bunnhederlige kjernekar Oscar Mathisens — bortsett fra disse opererer man nå i Danmark med uopplarte mord på følgende:

Poul V. Meyer
Rudolf Nicolai
Hjalmar Olsen
Pinsk

Alle disse saker kaster et skarpt lys over den kløe i avtrekkerfingeren og det kyniske syn på menneskeliv som ble den virkelige fasitt av illegaliteten i den annen verdenskrig som Ola Nordmann bekranser, billedhugger, dekorerer og jubler over! Jubelen vil sitte fast i halsen den dag undergrunnen rammer ham selv i strupen... Den neddyssende kriminalitet — som man her hjemme åpenbart ikke behandler a la Sven Arntzen — den burde tvertimot spore herr Aulie til dåd, fremfor pornografiske magasiner og modellfotografier! Folk smiler av denne fortregning av de virkelige arbeidsoppgaver. Jeg anviste — millom anna — et undersøkelseskompleks — i en artikkel i «8. Mai» nr. 1 for 1952:

«DEN HETKISKE DØDELIGHET I TRONDHEIM».

Skulle dette ikke være nok for herr Riksadvokatens virketrang i embetets kjerne, så har vi etter evne etterforsket mordet på Knut Knutson Fiane, og offentlig oppgitt et par siktede foreløpig. Kfr. også ekteparet Andresens bestialske mord på Raymond Colberg.

Det må hevdes — mens det ennå er mulig å begrense kriminaliteten på det sosiale høyfjell — at det er Riksadvokatens første plikt gjennom sine aksjoner å slå ubønnhørlig fast:

At mord skal behandles som mord!

Uansett hvem det er som begår dem og uansett hvem det er som døden rammer... Dette er av vital interesse for hele vårt samfunn. Denne interesse bygger straffelovens drapsbestemmelser på.

For ikke å henfalle til kjedelig pedagogikk skal jeg fra det i utenrikske forbrytelser så interesserte Verdens Gang gjengi dets versjon av mordet på ovennevnte Poul V. Meyer. Han var under okkupasjonen sterkt engasjert i svartebørsen og ble skutt i mai 1945 av en angivelig undergrunnsmann, tannlege Emmich, som også var sterkt interessert i gulloppkjøp. Da Meyer etter «frigjøringen» ble etterlyst, tilbød Emmich å finne ham. Det gjorde han også. Men da politiet fikk Meyer utlevert var han ikke lenger i live. — Emmich hadde, sa han, dessverre vært nødt til å skyte ham under «fluktforsøk». Innen dobbeltspillet ble avslørt hadde han greid å flytte til utlandet, hvor tannlegen fremdeles befinner seg.

Men hvorfor dra til utlandet etter dette «underholdende» stoff. Når norske smågutter hjemmelager livsfarlige skytevåpen kan man stole på at forbildene personlig ikke er langt unna!

Alexander Lange.

Samfunnets voktere

Fra Morgenposten .1 juni sakser vi:

«Sabotør Sørensen reddet mange liv.

Under krigen var det ikke hyggelig å være brannmann.

Fem års tvangsarbeid for en trykkfeil

På grunn av en trykkfeil er nå den tidligere sjefredaktør i den kommunistiske avisen «Tribune» i Berlin dømt til fem års tvangsarbeid. I nekrologen over Stalin i mars i fjor hadde redaktøren nemlig oversett at det sto «med han er en av de største forkjempere for opprettholdelse og utbygging av krigen gått bort.»

Tenk det, Hedda!

I sitt referat den 3. ds. av prosekutor Wilhelm Harkmarks doktorforelesning bruker Morgenbladet overskriften: *Likhet mellom mennesker og hønsekjerner.*

Ja, var dette egentlig — spesielt for Morgenbladet — noen oppsiktsvekkende nyhet? Doktoranden behøvde vel i grunnen bare å sitere fra Morgenbladets årgang 1945 for å ha mer enn fullgod dekning for sin påstand!

Ved en storbrann i Bygdø Alle hadde Hjemmefronten plasert sprengladninger for å ødelegge en registreringsmaskin og under brannen inntraff en eksplosjon, som drepte en brannmann og såret ni. Slik kunne det ikke fortsette, og det ble avtalt for fremtiden å gi beskjed når Hjemmefronten var ute på jobb.

Det skjedde på den måten at det ringte i telefonen på hovedstasjonen om formiddagen og en mann presenterte seg som «Sabotør Sørensen». Han kunne fortelle at det om kvelden ville bli storbrann med så og så mange smell.

Når så brannmeldingen kom, kunne brannfolkene bare telle eksplosjonene, og så visste de når de kunne gå inn i bygningen.

Kommentarer er formentlig overflødig. Men hyggelig må det være for dem som ble rammet og kanskje attpå til mistet sine nærmeste å få vite at de som vakt skulle være allerede om formiddagen ble orientert om hva som skulle skje om kvelden!

Hotellet fikk erstatning av staten

I erstatningssaken som Victoria Hotell i Drammen hadde anlagt mot Staten og advokatene Karsten Wahl og Håkon Berg for ulovlig og uforvarsvarlig forvaltning, ble hotellet tilkjent en erstatning av 60 000 kroner i Oslo Byrett. — Innehaveren av hotellet kom etter frigjøringen under forfølgning for landssvik, men i landssviksaken ble hun frifunnet. I mellomtiden ble hotellet tatt under forvaltning, og driften gikk svært dårlig. Retten fant at de to advokater måtte være ansvarlig for tapet, det var de som ordnet med forvaltningen.

Spionsaken

mot Asbjørn Sunde og serjant Erling Asbjørn Nordby kommer ikke til å bli så tolt mørklagt som det først så ut til. Lagmann Lunde, som administrer saken, opplyser at lagmannsretten etter den første oversikt man nå har, i samråd med statsadvokat og forsvarere har funnet at den vesentlige del av prosedyren kan foregå for åpne dører.

Forbundets reisesekretær

har i den senere tid arbeidet i forskjellige fylker på Østlandet og det sørlige vestland. — Fra midten av juni kommer han til å henlegge sin virksomhet til Møre, og vi ber i den anledning våre meningsfeller innen dette distrikt om å bistå ham på beste måte.

Møt frem og hør reisesekretærens utredninger. Han vil sikkert ha noe av interesse spesielt for Dem.

Til abonnentene

Hvis De før eller siden ikke skulle få avisen i posten, bes De underrette ekspedisjonen omgående.

FOLK OG LAND
Kierschowsgt. 5, Oslo.

Til kjedsommelighet har det vært gjentatt, at Versailles-traktatens bestemmelse om 100 000 manns hæren ga tyskerne anledning til å skape en eliteformasjon — som intet annet land kunne tillate seg da de slet med altfor store vernepliktshærer og altfor små budsjetter. Selve bestemmelsen hadde den psykologiske virkning på alle tyskere, selv de mest overbeviste Weimardemokrater — at alle sluttet opp om sin minimumshær — Reichswehr. Denne oppslutning om hæren var ikke bare et uttrykk for den tyske militærbegeistring, men vel så meget en av de mange protestformer mot Versailles-fredens urettferdighet og moralske fordømmelse.

Reichswehr ble det svake byråkratiske Wiemardemokratiets mest stabile faktor. Ikke så at 100 000 manns hæren oppfattet seg som noen demokratisk avantgarde. I så måte froble hæren en konservativ institusjon med mange sterke monarkistiske tendenser.

Generaloberst v. Seeckt var var skaperen av 100 000 manns hæren. Han innså klart at dersom denne minimumsstyrken skulle kunne gi Tyskland en tilstrekkelig sikkerhet mot nabolands aggresjonslyster — framfor alt Polens — så var det ikke tilstrekkelig med 100 000 alminnelig vervede soldater, men 100 000 spesialister — eller som det også har vært sagt: 100 000 offiserer og underoffiserer. Kort sagt skjelettet til en hær, det var v. Seeckts konsepsjon. — Planen ble da også gjennomført på en måte som vel bare tysk konsekvens og iherdighet kunne. For å skape mest mulig ro omkring hæren og for å unngå å engasjere den i alle de tvilsomme politiske foretagender som Weimardemokratiet var så fylt av krevde v. Seeckt at hans menn skulle holde seg borte fra all politisk virksomhet. Det skulle vært ro omkring Reichswehr og de politiske ønsker som hæren måtte ha, fant sitt talerør i Reichswehrministeriet.

Logikken i Seeckt-planen er klar. Den ble også gjennomført. Hæren samarbeidet lojalt med sosialdemokrater, liberale og konservative, men den forble hele tiden uavhengig og med de skiftende statsmenns støtte, arbeidet den

J. F. M.:

Hitler og hæren

Fra Reichswehr til Wehrmacht

1. del

makt mot revolusjonære konspiratorer.

trutt etter sine egne retningslinjer. Det falt for øvrig lett for Reichswehr å holde seg som en stat i staten. Med hele sin ubrutte tradisjon og strenge moralkodeks bidro den prøssiske militarisme heller til eksklusivitet enn til demokratisk folkelighet. Men akkurat dette fanatiske ønske om å holde seg utenfor og over partikjekkelet og de stadig skiftende maktforhold ga hæren en større svakhet enn styrke. Den ble utenfor. Den ville være utenfor. Generalene reduserte seg selv til spesialister, om enn uhyre dyktige sådanne.

Først i krigsårene 1930—33 begynte Reichswehrministeriet å spille en viss politisk rolle. Tyskland opplevde da noen av sine verste kriseår. — Hele sosiale klasser ble proletarisert og landet ble virkelig rystet til grunnen av sosial gjæring. Overfor disse vanskelige problemer sto de tyske Biedemeyer-demokrater helt maktesløse. Med partidogmatisk blindhet og politisk uduelighet slo de selv demokratiet konkurs. De mistet da også hurtig tilliten i folket, og de radikale partier forspiste seg på utilfredse demokrater. Krisen ble så dyptgående at staten følte seg alvorlig truet. President Hindenburg, som var en usedvanlig plikttro og ansvarsbevisst mann, tydde da til de såkalte presidentkabinetter, som regjerte Tyskland uten støtte i Riksdagen. Den begynte med Brüning, via v. Papen og general Schleicher til det endte med Hitler.

I de konservative kabinetter Brüning, v. Papen og Schleicher spilte Reichswehr en ikke ubetydelig rolle, selv om det aldri ville engasjere seg helt. Det var vanskelig å bryte de tilvante forestillinger om hærens nøytralitet. — Hadde hæren virkelig satt alt inn på å støtte en av Hindenburgs kanslere, så kunne utviklingen blitt en helt annen. Men hæren var ikke politisk våken, og den så seg heller stå bak presidenten som den stabile garanti for statens

volusjonen, men fredelig maktovertagelse og samarbeid med den reaksjonære industri — og med Reichswehrkretser. For Hitler var denne konflikten mellom SA og hans nye forbundsfeller ikke til å unngå. For ham kunne det ikke være spørsmål om troskap mot kampfeller, men et spørsmål om det mest opportune trekk i hans egen kamp for den totale makt i staten. SA satte fram krav om innflytelse i Reichswehr og opprettelse av en revolusjonær folkehær. Roehm som selv var en betydelig organisator og yrkesoffiser, så i dette et berettiget krav om personlig innflytelse og belønning. — Reichswehr kunne ikke tenke seg å la rabiante landsknektar få innflytelse over 100 000 manns hæren og ville selv ha ledelsen av den Wehrmacht som alle visste måtte komme. Ikke uten rett kunne den også peke på at det var den som hadde kvalifikasjonene — og for øvrig også maktmidlene. For Hitler var da løsningen gitt. Uten skrupler og i en lynaksjon lot han sitt SS henrette Roehm og de andre opprørske SA-ledere. Klassisk er hans moralske og teatraliske begrunnelse for blodnatten. At Roehm og mange andre SA-ledere var homoseksuelle var en årgammel kjensgjerning — uten tidligere å ha vært tjenlig som grunnlag for mord! At Hitler i forbifarten behendig myrdet Strasser og Schleicher, viser hvorledes han utnyttet forvirringen til samtidig å skaffe av vegen mulige konkurrenter.

For hele Tyskland var Roehm-affæren et sjokk. — Men behandlingen ble motvillig godtatt, da alle kjente til det terrorvelde SA hadde utøvd og som de fleste ønsket skulle ta en slutt, slik at landet kunne få roligere forhold til å gjenreise seg på. Også Reichswehr tok imot nyhetene med skepsis, særlig vakte Schleicher-mordet avsky. Men sluttelig var hæren med ett kvitt sin verste fiende: SA, uten selv å ha medvirket til det. Det tellet sikkert ikke

lite for hæren at den nu var uten konkurrent til lederskapet i den kommende Wehrmacht.

Reichswehrministeren, v. Blomberg var ingen sterk mann. På forhånd var han sympatisk innstillet overfor Hitler og han utviklet seg — i motsetning til de fleste av generalene — til en glødende tilhenger. Sjefen for hæren, Generaloberst v. Fritsch, var betydelig mer selvstendig og arbeidet hele tiden mot innflytelse fra partiet over Reichswehr. Hans generalstabssjef Beck var sammen med generaloberst v. Hammerstein desiderte motstandere av Hitler. Naturligvis var ingen av hærens generaler motstandere av tysk gjenoppbygning og for så vidt heller ikke av en kraftig revisjonspolitik overfor Versaillesfredens begrensninger. — Men noen stemning for «va banque»-politikk var det absolutt ikke. For den direkte aggresjonspolitik var det meget liten stemning i Reichswehrkretser, selv om det naturligvis var generaler som fulgte Hitlers linje også i dette.

En vesentlig endring av forholdet mellom Hitler og hæren inntrådte da den gamle president Hindenburg døde. Lynrapt utnevnte Hitler seg selv som presidentens etterfølger, idet han kalte seg det tyske folks fører og kansler. Han var nå det tyske rikes ubestridte leder. For å binde hæren til seg lot han samtlige avdelinger omgående ta i ed på seg personlig. Få var vel egentlig klar over konsekvensene av denne eden. Fra nu av var ikke hæren lenger en upartisk statsinstitusjon, men hadde på et skjebnesvangert sett knyttet sin politikk til Føreren. Med den meget strenge moralkodeks som hersket i militærkretsene, var det å kunne bryte en ed nærmest uverdlig og utenkelig. Med sin usedvanlige psykologiske sans hadde Hitler bundet generalene til deres egen anstendighetsfølelse og på lang sikt gjort dem til sine personlige generaler. Dette var et klart brudd med de prinsipper som hadde vært de ledende i Reichswehr. Men bruddet foregikk så å si uten at noen merket det, unntatt Hitler som naturligvis var seg det hele fullt bevisst.

Så lenge Hitler gjennomfør-

Aaslaug Aasland i «Ren Luft»

Karakteristisk episode under
Øyvor Hanssons sak mot staten

Dommer Trampe Broch i Oslo byrett tillot at fru Øyvor Hansson i sin erstatningssak mot staten for lidd overlast og skjebnesvanger medisinsk vanskjøtsel under politisk varetaktsfengsel — fikk anledning til å dokumentere nedenstående horrible artikkel i bladet «Kvinnefronten» for 7. juni 1945. Fru Hansson ville ved dokumentasjonen av artikkelen «Ren luft» illustrere hva slags innstilling til de politiske fanger på Bredtveit kvinnefengsel frøken Aaslaug Aasland var i besittelse av! Frøken Aasland — som er kommet seg «demokratisk» opp i livet, ved å innbille folk at hun har sosiale interesser for andre (enn seg selv), var medlem av «Kvinnefronten»s redaksjonskomite. Artikkelen er skrevet like etter at hun ble

direktør på Bredtveit! Frk. Aasland gjorde et forstemmende inntrykk i retten — hun var — etter mitt skjønn — preget av at det var den kalde, brutale, nesten psykopatiske vilje til makt (for seg selv) som hadde båret denne ærgjerrighet frem på «socialismens» magiske englevinger. Hennes forklaring var preget av at hun i høy grad — som medlem av den f.t. herskende klikk — var part i saken, og hadde lagt fru Hansson for hat — som en antatt konkurrent i den «sosiale» sektor...

De Aaslandske redaksjonelle meninger om visse politiske motstandere, som hun nå endelig hadde fått i sin makt som fengselsdirektør lyder ordrett slik i artikkelen «Ren luft»:

«Her du hatt veggelus i huset ditt noen gang? De var

ikke behagelige medboere. Og hadde du ikke de nødvendige midler til å utrydde dem, kunne de forpeste hele din heim så du kom til å hate dem inderlig, hvor foraktelig små de enn var. Men så skaffet du deg botemidler, rensset huset og pustet lettet over å ha slettet ut sporene etter dine plageånder.

VI HAR MAKTE IGJEN I NORGE I DAG. Vi har botemidler til å slette ut sporene etter quislingene og puste i ren luft. Det tjente ikke til vår heder at de hadde hatt vekstmuligheter hos oss. Det regnes nå engang for en skam å ha veggelus. Selvfølgelig må de vekk. Ikke fordi vi hater dem. Man hater ikke en slagen fiende, især når fienden er mindre verdig krapyl. Og våre sinn har ikke plass for negative følelser. Våre hjerter rommer ikke nazister. VI skal bygge landet. DET er vår oppgave. Men hvem kan bygge på sviktende grunn? Kan vi flytte inn i huset vårt igjen før den siste veggelusen er borte, før vi har visshet for at ikke en eneste har gjemt seg vekk, ferdig til å formere seg?» (Utthevelsene gjort av undert.)

*

te de revisjonistiske punkter på sitt program — militarisering av Rhinland — innførelse av verneplikten, opprettelse av flyvåpnet o.s.v. hadde han full støtte og nytte av sin krigsminister og av v. Fritsch. Men da han i 1938 sto foran sine hasardiøse politiske trekk, måtte han på forhånd «gleichschalte» hæren og fjerne dens selvstendige ledere. Det vil vel aldri bli helt oppklart hvorledes det egentlig gikk for seg at krigsministeren v. Blomberg ble kjent med en forhenværende prostituert og attpå gikk bort og giftet seg med henne — med selveste Hitler og Goering som vielsesvitner. Meget kan tale for at dette var en vel planlagt provokasjon fra Himmlers side. Da historien ble kjent, måtte v. Blomberg gå — vanæret overfor sine egne generalskolleger. I samme åndedrett ble hærens øverstkommanderende v. Fritsch anklaget for homoseksualitet og måtte tre tilbake fra sin stilling. Han kom da heller ikke tilbake til

denne, selv om det ved en militærdomstol ble klart bevist at hele anklagen var grunnfalsk — fabrikkert av Gestapo med en passende navneforveksling for dette spesielle øyemed. I stedet for offentlig renvasking og gjeninnsettelse i sin gamle stilling ble v. Fritsch avferdiget med noe så latterlig som æreskommandant av sitt gamle regiment. — Generaloberst Fritsch fant sin personlige løsning ved senere å falle i Polen.

Naturligvis vakte dette bestyrtelse i generalkretser. — Hærens stabssjef, generaloberst Beck søkte forgjeves å få de ledende troppekommandanter med på en aksjon mot Hitler. Men med all sin uvilje mot å bli forstyrret i sitt militære opprustningsarbeid slo generalene seg delvis til freds, da Hitler nevnte v. Brauchitsch til hærens øverstkommanderende og generalene Keitel og Reichenau fikk nøkkelstillinger i krigsministeriet. Dette trekk fikk skinn av at Hitler unnlot å

utnevne Goering til øverstkommanderende — noe som ikke hadde falt i god jord hos hæren. Det som i virkeligheten skjedde var at Hitler sjaltet ut «selvstendighetspartiet» innenfor hæren.

Generalstabssjefen forble imidlertid på sin plass. Det ble Beck som la grunnen til den første motstanden mot Hitler, og han ble også mannen som senere ledet 20. juni-attentatet. Sammen med generaloberstene v. Hammerstein og v. Witzleben ledet han opposisjonen mot Hitlers lettsindige politikk. — den nye øverstkommanderende for hæren v. Brauchitsch var delvis innforstått med planene. Man forsøkte stadig forsinke tempoet og uvilligheten mot å utsette den nye tyske hær for krigsprøvelser var stor. Forgjeves søkte man å få støtte i utlandet — fremfor alt i England — til et militærkupp mot Hitler. På denne tiden var imidlertid demokratiens villighet til å tekkes Hitler så stor at de ledende engelske politikere ikke ønsket

å hjelpe til med noe kupp mot nasjonalsosialismen! Forgjeves søkte generalene etter fasthet hos de vestlige demokratier, idet de var fullt klar over at det var det eneste som kunne fraholde Hitler fra sin bluffpolitikk. De tyske generalen visste altfor vel at den tyske hær var i mangelfull tilstand. Men Hitler kjente bedre til vestmaktens redsel for krig. Uten at England og Frankrike viste en fast holdning mot Hitlers anneksonspolitikk, hadde ikke generalstaben noe tilstrekkelig grunnlag for et militært kupp mot der Führer.

Særlig tilspisset ble situasjonen mellom Hitler og de militære ledere i generalstaben under München-konferansen og senere under den totale annekasjon av Tsjekkoslovakia. Forgjeves protesterte generalstabssjef Beck via den øverstkommanderende v. Brauchitsch mot denne eventyrpolitikken. Det hjalp ikke. Beck gikk demonstrativt av, men Hitler holdt dette hemmelig inntil han noen

Nøytralitet

Ar 1922 tapte Norge den nøytrale posisjon vi hadde nytt godt av i 150 år. Da oppsa vi integritetstraktaten vi hadde med England, Frankrike, Tyskland og Russland.

Allerede fra 1917 hadde den russiske bolsjevisme begynt å få innpass også her i landet, og hadde gjort en stor del av folket internasjonalt innstillet, som majoriteten var før.

Vi nasjonale ble mer og mer opptatt med å motarbeide de

Ja, en psykiater ville nok her finne stoff til en «diagnose» av artikkelskriveren! Men ikke nok med dette fotografi av mentaliteten innen klikken dengang i de «frigjorte» dager... Det mest frapperende skjedde dog i Oslo byrett anno 1954 — da denne selvavsløring var blitt dokumentert!

Regjeringsadvokatens fullmektig, o.r.sakfører Lange-Nielsen uttalte hele tre ganger at dette var da «en utmerket artikkel!»... Så usminket hadde neppe hans prinsipal vært — for en viss årsaks skyld...

Alexander Lange.

internasjonales forberedelser til revolusjonært kup ledet av det brukne geværs menn. — Det var de internasjonale som fikk oss innmeldt i Folkenes forbund samtidig som de oppsa integritetstraktaten. Vi nasjonale passet ikke engang på å protestere mot alt dette ved stortingsvalgene i 20-årene. Vi var blitt lurt. Da den verste fare for revolusjon var over, dannet vi nasjonale et politisk parti med nasjonalt program. Vi mente at det største og viktigste mål for en nasjonal politikk for kongeriket Norge måtte være fra nå av på en eller annen måte å komme ut av den alliansepolitikken som medlemskapet i Folkeforbundet av 1922 medførte, og komme oss tilbake til Norges tidligere nøytrale stilling. Vi var derfor uenig og er det fremdeles med det internasjonalt innstilte styre vi har i Norge i dag, som i sin internasjonale innstilling har gått så langt at det har påført oss plikten til å delta aktivt i enhver krig mellom de store land.

Denne plikt til aktiv krig føler vi nasjonale som like så tung som den tyske okkupa-

måneder senere utnevnte Halder til ny generalstabssjef. Heller ikke den nye generalstabssjefen var noen tilhenger av Hitlers politikk, men han manglet v. Becks selvstendighet og mot. Under Tsjekkoslovakia-krisen ba man at England ikke måtte vike en tomme for Hitler — ja, hvis nødvendig erklære krig. På sin side lovet hæren da å styrte Føreren ved et militært kupp. Det var bare såvidt dette ikke skjedde, men dagen før planene skulle settes i verk, kom nyheten om Englands nye forsonlige intervensjon!

Etter Becks avgang og de stadige skuffelser hva støtte fra utlandet angikk, ebbet motstanden mot Hitler etter hvert ut. Både den øverstkommanderende v. Brauchitsch og den nye generalstabssjef Halder var nokså svake menn og vanskelig å få overtalt til noen avgjørende skritt

(Forts. neste nr.)

Prelater, prokuratorjus og samvittigheten

Faust er vel det merkeligste drama som er skrevet, og skikkelsen Mefisto, hvilket skal være Mefotofiles, d.v.s. den som ikke elsker lyset, er grotesk i all sin uhygge og gru. Her er intet forsonende trekk, ikke noen formildende omstendighet, Mefisto er eksponenten for det onde, det nederdrettede opphøyet i annen potens, det ondes personifiserte prinsipp.

Man føler ikke ett øyeblikk lyst til med Faust overfor dette uhyre å utbryte: Ach Augenblick, verweile. Du bist so schön!

sjonen 1940—45. Vi nasjonale vil ikke ha den plikten. Vi vil at Norge skal være et fritt og selvstendig nøytralt kongerike. Utad bør vår nøytralitet være garantert av de interesserte stormakter og fri for enhver form for angarierett, d.v.s. rett for en krigførende til hos en nøytral stat å beslaglegge alle slags transport- eller kommunikasjonsmidler til eget bruk mot erstatning. Det måtte vel for tiden kunne la seg ordne gjennom De Forente Nasjoner så lenge dette forbund eksisterer.

Innad vil vi nasjonale at nøytraliteten må være garantert og eventuelt forsvart av et forsvarsberedskap, som selv om det ikke kan maktes så storartet som de internasjonale har tatt sikte på, så dog like sterkt som vi hadde det i 1905 og utover en tid.

Det parti som for fremtiden vil binde seg til disse to mål for norsk politikk, burde ved neste stortingsvalg kunne få de 100 000 stemmer som heller vil sitte hjemme enn være med på de internasjonales krigsallianse. Motto for norsk nasjonal politikk bør være det gamle: Nøytralt skip gjør nøytral ladning. Dette motto har i 150 år, inntil 1922, vist seg å ha vært til lykke for Norge. Da vi sviktet vår gamle nøytralitetspolitikk førte det til 9. april 1940. Hva det vil føre til at vi etter 1945 med den nå etablerte krigsallianse har gjort Norge til en fremskutt bastion i en kommende verdenskrig er det best ikke å tenke på.

Krigsallianse med de store passer ikke for oss, men nøytralitet for Norge vil være til gagn for folk og land.

Kaptein

C. F. Graff av Øhr.

Og stillet overfor det faktum at vi har hatt Mefisto lys levende iblant oss med sin svarte magi siden 1945, dukker spørsmålet opp om det absolutte ondes plass i tilværelsen, dets mening og mål.

Ingen har som Goethe gitt svar på dette spørsmål om hvem Mefisto er. Mefisto svarer selv: Jeg er en del av den kraft som stedse vil det onde og stedse virker det gode. Og regner man med de store talls lov og ser saken på lang sikt, så får man innrømme at Goethes løsning av det ondes problem er den riktige.

Når jeg tenker på den norske utgaven av Mefisto, så streifer min tanke med en gang den prelat som i 1940 under Englands overfall på Norge i telefon til Stockholm sa de berømmelige ord til Hambro, Englands beste venn av instinkt og tradisjon: «Jeg er jo landets åndelige overhode. — (Sitat fra Schjelderup: Fra Norges kamp for retten, s. 37). Hvilken størrelsesorden dette åndelige overhode er av, hvor han er den skinnbarlige Mefisto selv, denne doctor diabolicus, som han er blitt kalt, det gir han selv uttrykk for i folkedommen over NS, et dokument fra helvete, løgnens og hatets arnested.

Denne fryktelige klerk satte med vitende og vilje Guds bud til side og lærte sin hird å gjøre det samme. En av dem, Conrad Bonnevie Svendsen, skrot olsokdagen 1945 ifølge offentlig referat, av at han hadde levet som litt av en banditt under okkupasjonen, og at han hadde vært nødt til å la den alminnelige moral være suspendert.

Denne mefistoånd preger kirken og prestene den dag i dag, det åndelige overhode har satt dyrets merke på dem. Den usynlige gjengjeldelse nemesis gir dem ikke hvile i deres sinn hverken natt eller dag. Forbrytelser og all annen overtredelse og synd som ikke blir erkjent og sømmelig oppgjort, virker at samvittigheten blir et åndelig helvete.

For det er av evig betydning for mennesket at det ikke er samvittighetsbetyngt. Og denne livslov gjelder unntagelsesfritt.

Og vi tør ikke, hvor det gjelder akademiske geistlige, unnskyldt dem med at de var uvitende

Her er det desto mer tale om sjelesørgere, som med åpne øyne førte fårene ut i ørkenen og supervannstoffbombens helvete ved å suspendere sannheten og retten. Det gjelder hva en gammel vismann engang sa: Sannheten snublet på tingstedet.

Og vi ser klart i dagen at klerkene har nedkalt forbannelsen over seg ved å gå mot livsloven. Det har skjedd ufattelig, men med lovs nødvendighet i form av en svekkelse av spirituell og intellektuell vekst og utvikling. Vekst vil jo si intellektuell og spirituell utvikling, hvor drivkraften er jak-

ten etter sannhet og de høyere metafysiske begreper. Det er jo hensikten med vårt liv. Istedetfor har klerkene fulgt kretsens fører Pål Bergs ord om trustloven: «Når man vil målet, må man ville midlene.»

Og er så subtil form har gjengjeldelsen tatt at utyking og vekst er stoppet og hindret, og at klerkenes erkjennelse er kortsluttet.

Og denne merkelige lovbundet- het ved gjengjeldelsen, den merker ikke folkeførerene selv, for *sitt potensielle jeg* fatter de ikke.

Men ikke desto mindre virker denne nemesis, denne gjengjel-

U R

I vekkerur, stueur og kaminur fører jeg det beste som kan oppdrives, nemlig

— Junghans VEKKERUR

fra kr. 19.— til kr. 32.—

REISEVEKKER

i skinnetui til kr. 54.—

KAMINUR (bordur)

fra kr. 179.— til kr. 331.—

STUEUR

fra kr. 182.— til kr. 280.—

ARMBÅNDSUR

kommer ennu meget uregelmessig, men jeg fører alle de kjente merker — Omega, Tissot, Longines, Cyma, Certina, Revue etc.

Skriv til meg — og oppgi prisklasse De ønsker i ur, og jeg skal ta ut ett som De skal bli tilfreds med. Dette er en tillidssak men lesere av denne avisen kan være sikker på reell behandling.

R. Gjessing

Urmaker

DRAMMEN

Vaskemaskiner

Et parti 35-liters ikke helt ferdigmonterte, ulakkerte i helt lukket, moderne skapform selges for kr. 110.— til 138.— pr. stk. komplett med nyeste type bakelitt-rotor, uten motor. BTH vaskemaskinmotorer kr. 156.—

E. Parow, Melhus st.

(B) Telf. 250

Trenger De hjelp i sommer?

Ung dame ønsker å hjelpe til på bondegård i nærheten av Lillehammer i sommer.

Eksped. anviser.

Til

kommisjonærene

Kommisjonærene bes sende oppgjør omgående iflg. tilstillede notaer. Spar vår ekspedisjon for ekstra-arbeide med purringer.

delses naturlov i åndens verden ubønnhørlig og hvert sekund og iverksettes på måter som vi har vanskelig ved å forklare.

Men vi kan kun konstatere at det er en sprukken klang i kirkens klokke i dag, og dens budskap er som frø uten spirekraft. Den har med sine klerker vært en bærer av hatets og løgnens ånd, Mefistos rike.

At klerkene derved har vært en del av den kraft som stedse vil det onde, men stedse virker det gode, det har prelaten Berggrav og hans hird ikke vært klar over. De har kun villet være med å oppheve likevekten i Europa for

å tjene Englands koloniåle interesser. Og dermed er de skyldige i å ha vært med å flytte vår verdensdels, Europas, grenser fra Ural til Rhinen.

Men merkelig nok kan den re-formasjon kirken trenger gjennom den historiske prosess som heter aksjon og reaksjon nettopp komme og kommer som en moden frukt, av at prelater og prester i krisens år valgte å stå på en så råtten grunn som løgnen, usannheten og vold er, idet de suspenderte den religion, hvis vardevakter de skulle være. Og det kalte de kirkens grunn.

HANS EGEDE NISSEN.

Trygve Engen:

Jeg er ingen landssviker

Kroniken om førkrigstidens, krigstidens og etterkrigstidens

hendinger, slik vi så dem.

Eget forlag, *Straumholmen*

Pris kr. 11.— til F. rb. giro 15028

Moderne litteratur fra hele verden på tysk,

i utsøkt utstyr, og musikk på «longplaying»-plater for bok- og musikkvenner til meget gunstige betingelser. Opplysninger om program, medlemskontingent og betalingsbetingelser fåes ved henvendelse til

EUROPÄISCHER BUCHKLUB

Verlags-GmbH, Stuttgart, Lindenspürstr. 22, Tyskland. Repr. i Norge: C. F. SANDBERG, Ekspedisjonsentralen A/S, Rådhusgt. 8, v. 306, Oslo. Bankgiro nr. 722 B/179. Postgiro nr. 16 555.

Halvårsskiftet

Halvårsskiftet nærmer seg og vi ber våre abonnenter sende inn sin kontingent for 2. halvår så snart som mulig for å lette oss i arbeidet.

Unngå stans i forsendelsen.

Abonnementsprisen er som kjent: Kr. 8.— pr. halvår, kr. 15.— pr. år. I lukket omslag henholdsvis kr. 15.— og kr. 30.—.

FOLK OG LANDS ekspedisjon

Kierschowsgt. 5 - Oslo.

Billig god mat for Folk og Fe

Endel tønner frisk og god sild, forsild, selges for kun kr. 36.— pr. tønne, 100 kgr.

Delikat, nysalta Uer — 1/10g 1/4 tdr..

Prima skinn- og benfri kleppfisk leveres i kilopakker til forbrukere og handlende.

OTTO OTTESEN-HAVNERAAS A/S

Telef. 1630 - Kristiansund N.

Husk kontingenten!

«Fange nr. 4»

(Forts. fra side 1.)

stort tall. I 1916 var hannene har vaktholdet i fengskjent som kaptein Raeder, stabssjef hos admiral Hipper ombord i slagkrysseren «Lützow», en av dem om hvem admiral Jellicoe skrev i sin klassiske rapport om Jyllandslaget: «Våre motstandere kjennet med den bravur vi ventet av dem.»

Fange nr. 4 adskiller seg fra sine medfanger i det at det nu åpenlyst og alminnelig innrømmes at han er blitt feilaktig dømt. Han tiltales som kjent for å ha deltatt i forberedelsen av aggresjonsplanene overfor Norge. Churchill har senere opplyst (i bindet «The Gathering Storm», pag. 421 og 474—75) at de planer som ble utarbeidet av fange nr. 4 nøyaktig svarte til dem som samtidig og parallelt ble utarbeidet av det britiske admiralitet i samme hensikt.

Av hvilken karakter er så dette fengselsoppholdet som nu i nesten seks år er blitt utholdt av fange nr. 4. — en mann på 77 år?

Til en viss grad har de av offentlighetene nærrede formodninger vist seg å holde stikk, at Alice-i-Eventyrlandatmosfæren i Nürnberg ville følge de fanger som ble dømt der til straffanstalten i Spandau. Faktisk er også bajastreker og brutalitet vedblitt å bli blandet sammen i tilnærmelsesvis det samme forhold som under rettsforhandlingene i Nürnberg. For å forebygge at syv eldre menn (bare en, admiral Dönitz, er under 70, to er invalider og en praktisk talt blind) overmann sine tallrike og tungt beveggede voktere, baner seg vei gjennom massive murer og løper fra sine forfølgere, er der satt opp et intrikat piggetrådgerde rundt fengslet, med elektrisk strøm i hver eneste natt og glimrende opplyst av kraftige lyskastere. — Hver eneste fange er underkastet den strengeste disiplin og hyppig mishandling. Hvert kvarter hele natten igjennom blir lyset i fange nr. 4's selle slått på, slik at vaktmannskapet kan overbevise seg om at han ikke har sneket seg gjennom nøkkelhullet i den solide fengselsdøren. Det fortelles at når englenderne, amerikanerne og franskmennene

blir bestemmelsene forandret så vidt at denne farselige forestilling utføres med en blendet lyspære. Russerne derimot holder krampaktig fast ved at fangens syn skal utsettes hvert 15. minutt for lyset fra en ublendet pære.

Men det kan hende når det gjelder kontakten med verden utenfor, at den Nürnbergske Alice-i-Eventyrlandatmosfære manifesterer seg tydeligst. Fange nr. 4 lever totalt isolert, slik som Robinsons Crusoe på sin øy. . . Han har ingen adgang til aviser, og han får bare lese bøker som er omhyggelig valgt fra fengselsbiblioteket. Intet av det han måtte ha å si eller skrive kan derfor ha den ringeste politiske betydning. — Ikke desto mindre blir ingen anstrengelse spart for å føre oppsyn med hans brevveksling. En gang i løpet av to måneder har en besøkende — etter omhyggelig vitasjon — tillatelse til å snakke med fangen i nøyaktig 15 minutter gjennom et solid dobbelt nettingforheng av jerntråd. Hvert eneste ord blir skrevet ned, og samtalen blir øyeblikkelig avbrutt hvis der sies noe eller gjøres en bevegelse som menes å stå i strid med reglementet. Fange nr. 4's korrespondanse er strikte begrenset til 1200 ord om måneden. Bladet «Die Strasse» for 15. oktober 1950 offentliggjorde en fotostatisk kopi av et brev som Raeders hustru hadde mottatt. Av denne kopien fremgår det klart at det må være et fullstendig forrykt individ som har fått ansettelse som sensor i Spandau-fengslet: omkring halvparten av et kort privatbrev var blitt omhyggelig strøket.

Nu kunne kanskje en eller annen ville antyde at grunnen til denne utrettelige overvåkenhet må være at fange nr. 4 kunne komme til å meddele verden utenfor at han blir brutalt behandlet. Men hvem utenfor fengselsmurene har vel lagt for dagen noen interesse i den henseende? Uten tvil kunne hvem som helst som følte seg disponert for å ofre denne side av saken en liten tanke, uten van-

skelighet og med trygghet slutte seg til arten av fangens behandling fra karakteren hos dem som holder ham fengslet. Han ble jo påsatt stemplet «hovedkriksforbryter» og behandlet som sådan endog før han kom for retten.

For å demonstrere en urokkelig enighet — en enighet som fra første stund glimret iøynefallende ved sitt fravær — overtok de fire stormakter, som førte Nürnberg-prosessen, vaktholdet over de dømte fangene, hver av dem en måned ad gangen. Det muligens ikke tilsiktede resultat er at fange nr. 4 er blitt fordømt til å utholde et mareritt av særlig hård behandling hver fjerde måned, siden russerne holder strengt fast på at bestemmelsene skal etterkommes til siste bokstav. Særlig blir de i forveien snaue rasjoner, de som normalt utdeles, av russerne skåret ned til et punkt som akkurat er utilstrekkelig til å holde livet vedlike. Før denne behandlingen imidlertid har hatt tid til å føre til det uunnngåelige og barmhjertige resultat, overtar en av Sovjet-Unionens tre heltedige og edle allierte vaktholdet, og de ulykkelige fanger kommer seg så igjen ved hjelp av en akkurat tilstrekkelig diett.

Det sies at særlig amerikanerne gjør sitt beste for å gjøre godt igjen sine russiske alliertes koldblodige barbari ved en human behandling den måneden de har vaktholdet. Uten tvil forskaffer de seg derved en smule trøst. Men akkurat som i Nürnberg ligger den vesentlige trøst i tanken på at ansvaret for det hele er fordelt på mange. Ingen individuell ansvarsfølelse kan være til stede for bestemmelser som — skjønt de er en uhyggelig realitet for fange nr. 4 — i seg selv bare er en teatergestus som skal symbolisere en internasjonal enighet som aldri har eksistert. . . Disse bestemmelsene er ikke noe annet enn det vanvittige produkt av en politisk drømmeverden. Når hver og en av de angjeldende kan klandres mere eller mindre, er resultatet det at hver og en av dem føler seg klanderfri.

Det er ett punkt til som må fremheves. For fange nr. 4 er livet blitt en trøstesløs rekke perioder på en måned hver.

I tre av månedene gjøres der visse anstrengelser for å forbedre hans lodd, mens der i fjerde gjøres alt opptenkelig for å forverre hans plager og gjenvordigheter. Går vi ut fra at fangen siden han ble dømt ikke helt har tapt evnen til å reagere, vil han sannsynligvis føle seg takknemlig overfor sine britiske, amerikanske og franske fangevoktere, men bitter overfor sine sovjetplageånder.

Skulle det forholde seg slik at fange nr. 4 føler på denne måten, vil det bare vise at fengselsoppholdet har omtåket hans dømmekraft. Den eneste av partene i forbindelse med domfeldelsen og straffeutmålingen som ikke kan klandres, er Sovjet-Unionen. I følge den marxistiske ideologi fortjener fange nr. 4 sin skjebne. Akkurat som tilfellet var med de polske offiserer, myrdet eller masakrert etter ordre av sovjetregjeringen i 1940, kvalifiserer hans «objektive kjennetegn» ham til likvidering som en «forholdsregel til samfunnets sikkerhet», — slik heter det i den marxistiske juridiske sjargong. En motstander av kommunismen har jo ingen rett til å leve, ennsi å nyte friheten. Fange nr. 4 lider bare den skjebne som utallige politiske fanger lider i de mange fengsler og konsentrasjonsleirer som ligger spredt omkring i sovjet-paradiset.

I følge de rettsprinsipper som har vært gjeldende i århundrer i Storbritannia, USA og Frankrike er fange nr. 4 en helt uskyldig mann. Hans skjebne ville ikke kunne rettferdiggjøres av de godkjente juridiske «standards» i disse land, selv om han var blitt funnet skyldig av en regulær domstol i en eller annen motbydelig forbrytelse. Men overfor fange nr. 4 er det aldri blitt rettet noen anklage som berører hans karakter eller hans handlemåte. Når hans skjebne hverken fremkaller deltagelse eller indignasjon er grunnen den at der ved stilltiende overenskomst er blitt besluttet ikke å tenke på den.

I løpet av de år fange nr. 4 har sittet innesperret er det ingen som har ofret ham en tanke, — d.v.s. med unntagelse av hans bistre voktere og så den gale mann som sensurerer hans korrespondanse.

Hans skjebne er blitt et diskusjonstema i opphøyede politiske sirkler. Resultatet av disse diskusjoner vil nødvendigvis minne offentligheten om hans eksistens, — en grensetilstand mellom liv og død. De mennesker som enda er utstyrt med samvittighet, bør sørge for å forsyne den med et tredobbelt messingpanser for å kunne utholde de kommende påkjenninger.

Hotell Britannia DRAMMEN

Benytt
HÅNSKOMAKEREN
i Neberggt. 15 - Oslo

Overrettssakfører
Ketil Harnoll
Munkedamsv. 5, Oslo
Tlf. 42 21 30

O.r.sakfører
SOLVEIG STANG
Alm. praksis.
Bokføring, Mangfoldiggjøring
(Stenslerring).
Konferanse etter avtale.
Tlf. 37 96 26, Bentebrugt. 16c.
oppg. A. II. Oslo.

Tannlege Maamoen
Hansteensgt. 2
Telef. 44 36 99 - 4443 33

Tannlæge
MARTIN KJELDAAS
Hansteensgt. 2
Tlf. 44 75 54

FOLK og LAND

Ansv. redaktør og
utgiver:
FINN BRUN KNUDSEN

Utkommer i Oslo
Redaksjon:
Telefon 55 76 56

Ekspedisjon og kasse:
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 16.00 pr. år, kr. 8.00
pr. halvår. Sverige, Danmark:
kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgspris: 40 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter
over en spalte

Bruk postgironr. 16450

Sambandstrykkeriet
Oslo